

šanje spravi v življenje zasebna organizacija. Močna zasebna organizacija bo nehoti potegnila nase pozornost tako civilnih kakor vojaških oblasti, posebno letalstva.

Rezervni vremenoslovci, ki so za časa vojaškega vpoklica bili zaposleni kot vremenoslovski opazovalci pri letalstvu, skušajo v ta namen ustanoviti posebno organizacijo. Če bodo pri tem našli na razumevanje pri ostalih slojih našega naroda, bo uspeh zagotovljen. Rezervni vremenoslovci, kmetijski

strokovnjaki z absolventi kmetijskih šol, duhovniki in učitelji se torej pozivajo, da v tem pogledu pokažejo zanimanje. Treba se je samo javiti na naslov: Stante Ivan, Ljubljana, Žibertova 25, ali pa uredništvu »Slov. gospodarja«, Maribor, Koroška 5. Če bo dovolj odziva, se bo osnovalo društvo »Jugoslovanskih meteorologov«, ki bo s pomočjo gostih vremenoslovskih postaj, oblastev in vojnega letalstva delovalo v ta namen, da reši naša polja in kmetijstvo pogubne toče.

Po Jugoslaviji

Pozor pred novimi preroki!

Kar je naša država stopila v diplomatsko zvezo z Rusijo, so se začeli pojavljati razni ljudje, ki mislijo, da so poklicani za to, da tudi slovenski narod pripravijo na zvezo — ne z ruskim narodom, pač pa s sedanjim političnim režimom v Rusiji, z boljševizmom.

Nihče naj ne misli, da slovenski narod ni toliko slovanski, da ne bi že sam po sebi želel zveze z ruskim narodom. Tudi pa si naj gotovi novi preroki ne domišljajo, da slovenski narod ne bo znal ločiti režima od naroda. Zato odklanja in bo odklanjal vsa prizadevanja raznih novih prerokov, ki mislijo, da je sedaj sezija zanje, sezija za dober »kšeft«, političen in finančni. Na dober političen kšeft špekulirajo tisti, ki snujejo razna »prijateljska« družstva. Na dober finančni kšeft pa tisti, ki prodajajo knjige in brošure, ki naj sedaj naenkrat prinesejo novo razodetje o režimu v Rusiji.

Tudi v naših krajih se je pojavila taka knjižica »Spoznavajmo sovjetsko zvezo«. Izdal jo je odvetnik Franc Satler v št. Lenartu. V tej knjižici je vse drugo napisano bolj obširno, samo to-le je le mimogrede omenjeno:

1. da zemlja ni kmetova last, da mu je pustijo le pol hektara, a še te ne sme prodati;
2. da mora hoditi kmet na tlako kakor svoj čas graščakom, sedaj pa v kolhoz, in dobi plačano s pridelkom po delovnih dnevih;
3. da se vera — pa vsaka vera, tako katoliška kot pravoslavna — zatira. V brošuri se iz vere pisec Cesarec takole norčuje: S prihodom v goste sem zagledal v kotu sobe na zidu ikono (sliko Marije). Običajno ikono s kadilom, kakršna je bila nekoč v vsaki hiši. O priliki sem prekinil pripovedovanje in sem vprašal Mihajla Semjonoviča, kdo je v njegovi hiši pobožen. Bil je on sam. »To je navada,« je rekel, »če je bog, je dobro, da se mu pomoliš, če ga ni, pa tudi ni nič hudega.«

»Hej, gospod Folkman, kaj si prav za prav domišljate? In kakšne pravice si prisvajate?«

Erik je prekrižal roke na prsih in mirno zrl v nasprotnika. Njegov pogled je bil mrzel, a je vključ temu žgal kot plamen.

V prostoru je zavladala napetost. Igralci so odložili karte in opazovali oba mladeniča.

Erik se je zganil in stopil k pultu, ne da bi se še zmenil za Rogerja.

Anita, še vedno blede od razburjenosti in sovraštva, je tiho dejala:

»Erik, tebe ni več mogoče spoznati. Kaj se je zgodilo?«

Mladenič se ni zmenil zanjo. Briena je prosil za pijačo.

Erikova molčečnost je razkačila Rogerja. Divje je zakričal:

»Gospod Folkman, ali ste mutast ko riba? Vedite, da je vaše vedenje nesramno!«

Erik je tudi zdaj molčal. Oglasil pa se je Brien, ki je mladeniču pripravljaj pijačo.

»Roger, dovolj je besedičenja! Molčite in ostanite mirni!«

Njegove besede niso imele uspeha. Roger je stopil k pultu. Ljudje so se umaknili. Mladeniča sta sama ostala tam.

Res! Spoznavajmo SSSR, spoznavajmo pa tudi vse tiste, ki hočejo pri nas biti preroki boljševiške nove dobe — spoznavajmo njih prizadevanja in jih pravočasno preprečimo!

*

Mohorjeva družba v Celovcu prenehala obstojati. Po poročilu »Koroškega Slovenca« je prenehala z odlokom celovškega državnega namestništva obstojati Mohorjeva družba v Celovcu, ki je bila ustanovljena od škofa A. M. Slomškega leta 1860. Mohorjeva družba, o koje 80 letnici je »Slov. gospodar« letos obširno poročal, je bila razdeljena v dve veji: jugoslovansko, ki ima svoj sedež v Celju, in v koroško s sedežem v Celovcu. Celovška družba si je izposojevala knjige od celjske in jih razpošiljala na svoje člane po Koroškem.

Mohorjeva družba od naših kraljevih namestnikov visoko odlikovana. Na predlog

prosvetnega ministra je bila naša Mohorjeva družba v Celju z ukazom kraljevega namestništva visoko odlikovana z redom sv. Save I. stopnje, njen predsednik dr. Franc Cukala z redom Jugoslovanske krone III. stopnje in ravnatelj družbe dr. Franc Kotnik z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje.

Razpust Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Trgovinski minister dr. Iv. Andres je razpustil z odlokom Zbornico za TOI v Ljubljani. Za komisarja je postavljen g. Avgust Tosti, generalni ravnatelj Kreditnega zavoda v Ljubljani.

Nemščina in italijanščina na naših srednjih šolah. Prosvetni minister je odredil poučevanje nemščine in italijanščine na vseh naših srednjih šolah. Dosedanja francoščina in nemščina zamenjata na šolah vlogi, italijanščina pa bo obvezna.

Slovenija v boju proti pomanjkanju. Slovenija uvozi vsako leto 10 do 12 tisoč vagonov krušnega žita. Ker ja pa izpadel letošnji žitni pridelek mnogo slabše kot druga leta, je Slovenija v nevarnosti, da bi letošnjo zimo trpela pomanjkanje. Banska uprava je storila že sedaj vse potrebne korake, da bomo na Slovenskem oskrbljeni s kruhom. V Sloveniji bo zgrajenih šest skladišč za žito: v Sevnici, v Krškem, v Mestinju, na Polzeli, v Velikih Laščah in v Novem mestu. V vsakem od teh pritlično zidanih skladišč bo prostor za 50 vagonov. Svet za skladišča je že kupljen. Skladišča bodo v najkrajšem času postavljena in urejena tako daleč, da bodo že v oktobru začeli vanje spriljati pšenico. Vsako skladišče bo veljalo 300—400 tisoč din.

Načrtno pospeševanje sadjarstva

Privilegirana izvozna družba (imenovana na kratko Prizad) je izdelala desetletni načrt za pospeševanje sadjarstva in državi in dala v to svrhu na razpolago 30 milijonov dinarjev. Sedaj je Prizad izdelal nov načrt za podporo sadjarstva in dal za dve leti na razpolago 44.950.000 din. Ta sredstva izhajajo od dobička pri prodaji sadja in jih tako Prizad vrača sadjarstvu nazaj.

V kakšne namene se bo delila podpora?

Načrt za pospeševanje sadjarstva predvideva za gradnjo sadnih skladišč 10 milijonov dinarjev, za gradnjo sadnih sušilnic 3 milijone dinarjev, za zatiranje češpljevega kaparja 3 milijone dinarjev, za zatiranje San-Jose kaparja 2.500.000 din, za zatiranje ostalih škodljivcev in boleznih sadnega drevja pa 7.500.000 din. Nadalje predvideva načrt pod-

poro za nabavo sadjarskega orodja in za razne sadjarske tečaje 500.000 din, za gradnjo zadružnih vinskih kleti 6 milijonov dinarjev, za sajenje mandelnov 1 milijon dinarjev, za sadjarsko propagando potom časopisja 200 tisoč dinarjev, za iznajdbo modernih tipov sadnih sušilnic 100.000 din, za dovoljevanje in širjenje sadne trgovine v tujini 10 milijonov dinarjev.

Komu se bodo delile podpore?

Prednost pri podeljevanju zgoraj naštetih podpor bodo imele zadruge in društva, ki se pečajo s pospeševanjem kmetijstva. Podpore za sadna skladišča se bodo dajale pod pogojem, da dotična zadruge ali društvo, ki za podporo prosi, od svoje strani da isto vsoto (polovico) kot Prizad. V to vsoto se lahko zaračuna ali denar, zemljišče, gradbeni material, ročno delo in vožnje, seveda vse to

Nenadoma se jima je približala Anita. Stopila je k Eriku. Roko je položila na njegovo ramo in je nežno dejala:

»Erik, oprosti! Prej sem se bila prenačila in nisem vedela, kaj delam. Prenagljenost je pač moja napaka.«

Roger je poslušal ves blede od jeze. Surovo je zgrabil Anito za roko in jo potegnil od Erika. Divje je zavpil:

»Ali si ob pamet? Morda boš celo padla na kolena pred tem neotesancem in ga prosila, naj bo vljuden? Kdor se v mladih letih ni naučil lepega vedenja, tisti se tudi v moški dobi ne zna lepo obnašati. Gospod Folkman, obžalujem, da sem moral to ugotoviti. Enkrat sem vas že prehitel...«

Za trenutek je umolknil. Opazoval je Erika, kakor da bi hotel na njegovem obrazu zaslediti vpliv svojih besed. Erik je strmel skozi odprta vrata na ulico. Pred gostilno je stalo kakih šest covbojev (pastirjev).

»Da, enkrat sem vas že prehitel,« je nadaljeval Roger posmehljivo, »pri drugem dekletu. Ne morem za to, če tudi tam niste imeli sreče.«

Erik je še nekaj časa zrl na ulico, a kdor je opazoval njegov obraz, je vedel, kaj se pripravlja. Rjava barva je obledela, pogled je osteklenel. Mladenič se je na pol obrnil in hladno pogledal Rogerja.

»Kako mislite s tistim drugim dekletom?« je vprašal zlovešče mirno.

beni sledovi, kraje, kjer se v globini skriva voda. Za gradnjo novih vodnjakov so iskalcii vode v puščavskih predelih pomembnejši stan nego iskalcii zlata.

Zakaj ne moremo živeti pod vodo. Kako občudujemo plavalca, ki vztraja nekoliko trenutkov dalj pod vodo nego drugi ljudje! Toda človekova osebnost, da bi vzdržal pod vodo, je zelo omejena, čeprav prenese ta ali oni nekoliko trenutkov »podvodnega življenja« več. Človek pač ni ustvarjen za to življenje. Naše kraljestvo so trdna tla. Kako pa vzdržijo živali, ki jim je voda domača? Ali ima n. pr. tjučenj posebno ogromna pljuča? Ni tako, a šele v najnovejšem času so dognali, kako morejo te živali vzdržati dolgo pod vodo. Svoj

preračunano v dinarje. Nadaljnji pogoj je, da bo dotična zadruga ali društvo, ki si bo postavilo skladišče s pomočjo Prizada, isto uporabljalo vsaj deset let.

Podpore za gradbo sadnih sušilnic se pa bodo delile vsem, ki bodo za to podporo prosili, torej tudi zasebnikom, prednost pa bodo

seveda tudi tu imela društva in zadruge, kajti prošnje organiziranih kmetovalcev bodo imele prednost pred neorganiziranimi. Prošnje za podporo se morajo nasloviti na: Privilegirano izvozno društvo, Beograd, Obiličev venec 2. Prošnje ni treba kolkovati. Rok za vlaganje prošnje je do 1. oktobra 1940.

Novice iz domačih krajev

Mož in žena se smrtno zastrupila z gobami. V mariborski bolnišnici sta podlegla zastrupljenju z gobami drug za drugim 68 letni upokojeni železničar in hišni posestnik Ivan Cvetko iz Stranske ulice na Pobrežju pri Mariboru, in njegova 60 letna žena Neža. Cvetko je nabral v gozdu gobe, katere je pripravila žena za večerjo. Z zakoncem je večerjala tudi 32 letna žena delavca Gerliča, ki stanuje pri Cvetkovih. Gerličeva je ostala pri življenju, ker je mlajša in je njeno telo imelo več odpornosti napram zaužitemu strupu v gobah.

Hudo poškodovan od trama. Pri stavbeniku Ubaldu Nassimbeniju v Mariboru je zadela huda nesreča 47 letnega delavca Jožefa Godina, kateremu je priletel iz višine na glavo tram.

Pri padcu z drevesa si zlomil obe nogi. Vekoslav Muršič, 48 letni trgovec in posestnik pri Sv. Miklavžu v župniji Hoče pri Mariboru, si je zlomil pri padcu z drevesa obe nogi in se zdravi v mariborski bolnišnici.

Avtomobil podrl posestnico. V Sp. Dupleku pri Mariboru je podrl neki osebni avto 42 letno posestnico Ivanko Toplakovo iz Grane, ki je obležala nezavestna in so jo prepeljali s hudimi poškodbami v mariborsko bolnišnico.

Bukev padla delavcu na hrbet. Pri podiranju je padla bukev na hrbet 32 letnemu delavcu Francu Rateju iz Pekar pri Mariboru. Rateja so oddali v mariborsko bolnišnico s poškodovano hrbtenico in počeno lobanjo.

Usodepoln padec z voza. Pri Sv. Rupertu v Slov. goricah je padel z voza 78 letni viničar Ivan Polanc. Pri padcu si je zlomil ključnico in levo nogo ter se zdravi v mariborski bolnišnici.

Pri padcu po stopnicah si zlomil tilnik in obležal mrtev. Avgust Mlakar, 45 letni gostilničar in mesar v Šoštanju, je obiskal sejm v Ptuj. Zvečer se je podal v krčmo na večerjo. Ko je bil na dvorišču, je hotela nesreča, da mu je spodrsnilo na prvi stopnici hodnika v klet. Padel je preko 15 stopnic in priletel v globočino tako, da je obležal nezavesten s prebito lobanjo in z zlomljenim tilnikom. Hitro poklicani zdravnik mu ni mogel pomagati

in Mlakar je kmalu umrl. Smrtno ponesrečeni zapuščala žena in štiri nepreskrbljene otroke.

Ponesrečil pri nalaganju hlobov. V Bukovcih pod Ptujem je nalagal hlobo 17 letni delavec Stanko Zmazek. Težak hlobo mu je padel na nogo in mu jo je popolnoma zdrobil. Hudo poškodovanega so prepeljali v bolnišnico.

Nogo si je zlomil pri padcu 32 letni posestnik Jakob Matijec iz Hudinje pri Vitanju.

Huda nesreča kolesarja. 47 letni Ivan Rogelj iz celjske okolice je padel s kolesa in si je poškodoval hrbtenico. V resnem stanju je bil oddan v celjsko bolnišnico.

Vlak poškodoval smrtnonevarno otroka. Dveletni Ivan Kladnik iz Št. Vida pri Grobelnem je šel ob železniški progi. Mimo vozečih vlak je otroka odbil in so ga našli nezvestnega ob progi. Otroka so pripeljali v celjsko bolnišnico s smrtnonevarnimi poškodbami na glavi.

Enajstletni fant se hudo opeknel pri streljanju. 11 letni sin železniškega upokojenca Peter Senegačnik iz Brezja pri Sv. Juriju pri Celju je streljal z močnjakom. Smodnik se je vnel in je fanta hudo opeklo po trebuhu. Ponesrečeni se zdravi v celjski bolnišnici.

Podlegla poškodbam. V Levcu pri Celju je povozil savinjski vlak 54 letno Marijo Kodrin iz Polja ob Sotli, ki se je preživljala v zadnjem času kot dnarica v Arji vasi pri Petrovčah. Kolesa vlaka so odrezala Kodrinovi obe nogi. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer je podlegla prehudim poškodbam.

Vlak povezil dva konja, voznik ostal živ. V noči na 7. avgust je zašel z vozom na nepojasnjen način med železniške zapornice pri prvi čuvajnici od postaje Dobova pri Brežicah 65 letni Franc Keržan iz Cundrova pri Brežicah. Ko je bil voz na tiru, je pribrzel vlak, ki je ubil oba konja, voznik pa je ostal po srečnem naključju živ. Ista nesreča je doletela Keržana pred leti na Hrvaškem. V pozni noči je že enkrat zavozil na tir brez zapornic tik pred vlakom. Takrat mu je ubilo samo enega konja, njega pa je pogladel sunek z enim konjem ter vozom ob železniško progo. Stari Keržan, ki je imel doslej veliko sre-

če, se peča z razprodajanjem apna na drobno, katerega razvaža do Stubice na Hrvaškem.

Dve sreči v nesreči. V Stranica pri Konjicah je zadel radi prehitavanja mariborski trgovec Franc Soklič z osebnim avtomobilom v osebni avto moriborskega trgovca Nikolaja Zaharova. Sokličovo vozilo je vleklo s seboj Zaharovega kakih 24 metrov, nakar se je prevrnilo in zadelo ob obcestno drevo. Zaharov avto se je razbil na drobne kose, lastnik pa je ostal nepoškodovan. — Zadnjo soboto zjutraj se je odrgala na Starem gradu pri Kamniku 1 m debela skala. Padla je na hišo v Podgori. Prebila je streho in strop v obeh nadstropjih. V času nesreče sta bila stanovalca pri zajutruku v kuhinji in se jima ni nič zgodilo.

Motociklist smrtno ponesrečil. Dirke z motornimi vozili sta se udeležila v Logatcu na motornem kolesu 20 letni mehanik Ivan Jerina in 20 letni trgovski pomočnik Ivan Pakiž iz Logatca. Na ostrem cestnem ovinku sta padla oba z motocikla in priletela z vso silo ob skale ter obležala nezavestna. Koj po nesreči so ju naložili na avto in prepeljali v Ljubljano. Jerina je umrl med prevozom, v bolnišnico je bil oddan samo hudo poškodovani Pakiž.

Smrtonosen padec s kolesa. Franc Žitnik, posestnik iz Sp. Drage blizu Stične na Dolenjskem, se je vozil na kolesu v družbi prijatelja Osvolda Šlajpaha. Ko sta se peljala proti Mleščevem in sta se že bližala samostanski pristavi, je Žitniku spodrsnilo, padel je s kolesom vred v jarek. Šlajpah je šel pogledat in ni mogel obuditi prijatelja k zavesti. Poklicani zdravnik Žitniku tudi ni mogel več pomagati, ker si je prebil pri padcu senca, zlomil tilnik in je hitro nastopila smrt.

Pred 40 leti je bila slovesno posvečena veličastna cerkev Matere Milosti v Mariboru. Dne 11. avgusta je poteklo 40 let, kar je bila od blagopokojnega škofa dr. Mihaela Napotnika v navzočnosti 54 duhovnikov slovesno posvečena bazilika Matere Milosti v Mariboru. Od duhovnikov, ki so se udeležili slovesnosti posvetitve, živijo še sledeči gospodje: frančiškanski duhovnik p. Valerijan in p. Severin, kanonik in dekan Jožef Čížek v Jarenini, monsignor in upokojeni profesor Janez Ev. Vreže in duhovni svetovalec Jožef Čede, župnik v Studenici pri Poljčanah.

Občine Fram, Hoče, Ruše in Šmartno na Pohorju so na dan otvoritve ceste Reka-Sveti Arah izročile načelniku okrajnega cestnega odbora g. Franju Žebotu diplomu častnega občanstva s sledečim besedilom: »Občine Fram, Hoče, Ruše in Šmartno imenujejo ob

kisik nalagajo v krvno barvilo mišic. Namen krvnega barvila je tak, da nabira kisik, a tujnjevo barvilo je tega še posebno zmožno. Kisik, ki se v njem nabere, zadostuje za četrto ure življenja pod vodo — če se žival ne giblje. Če se pa giblje, tedaj se kisik hitreje porabi, vendar pa zadostuje še vedno za šest minut. Toliko časa ne vzdrži noben človek pod vodo, kvečjemu s posebnimi pripravami.

Slavolok zmage v Parizu. Najlepši spomenik v Parizu je slavolok zmage. Načrte za ta slavolok zmage je napravil stavbenik Chalgrin po nalogu cesarja Napoleona leta 1806. Ta je hotel s tem kronati svoje velike uspehe na bojnem polju. Napoleon pa ni čakal trenutka, da bi s svojimi zmagoslavni-

Roger se je izzivalno smejal.

»Ali hočete vedeti za njeno ime?«

»Ne!« je naglo odgovoril mladenič. »Ne izgovorite njenega imena!«

»O, pač! Izgovoril ga bom!« se je zlobno zarežal Roger. »Ma...«

Dalje ni prišel. Preden je izgovoril drugo polovico imena, je že ležal na tleh. Z glavo je treščil ob pult. Prebledel je in iz desnega kota ust je pritekla kri. Toda četudi je bil udarec hud, se je Roger vendar kmalu pobral s tal. Bližal se je k Eriku. Z desnico je iskal samokres. Erik ga je z zaničljivim nasmeškom opazoval.

»Pusti, prijatelj! Zdi se mi, da te je padec prehudo pretresel in imaš negotovo roko. Če želiš, ti bom jaz izvlekel samokres.«

Nekdo se je škodoželjno zasmejal. Rogerjev obraz se je zlobno raztegnil.

»In vendar bom izgovoril tisto ime!« je zasikal.

V tem trenutku ga je Erik tako zgrabil, da mu je zmanjkalo sape.

»Roger,« je zagrmel nad njim, »pred temi možmi izjavljam, da si lopov! Zagotavljam te, da ne boš dolgo uganjal svojih lopovščin, ker bo kmalu odbila tvoja ura. Nasilnež si, revolverski junak, a to te ne bo rešilo. Eno ti rečem: če hočeš dočakati jutrišnji dan, ne izgovori tistega imena! Ne drzni si žaliti tisto dekle, ki je v primeri s teboj ko biser v blatni. Zajahaj in takoj

odjezdi iz tega kraja, drugače te bo morda tisto dekle — objokovalo. Tega pa nočem, ker bi zate bila prevelika čast vsaka solza, ki bi jo zate potočila.«

Pri tem ga je tako sunil, da se je Roger drugič zvrnil po tleh.

Toda to je že bilo preveč Aniti, še bolj pa Orlogi, kateremu se je smilil in je menil, da mora na pomoč prijatelju. Vstal je od mize, pri kateri sta sedela samo še on in neki fant. To je bil Nard, ki je bil na slabem glasu. Nard je pozorno opazoval prejšnji prizor in njegov smehlaj je pričal o tem, da je užival nad Rogerjevim porazom. Ko pa je šel Orloga proti Eriku, mu je sledil. Orloga je sklonil glavo ko kak bik, ki hoče bosti, in je naglo skočil k Eriku.

»O, Orloga!« je hladno dejal Erik. »Čudim se!«

»Čemu se čudiš?« je zavpil Orloga in ne da bi čakal na odgovor, je s tako silo udaril proti Eriku, da bi še konja podrl. Anita je glasno zakričala, ali od radosti ali strahu, se ni vedelo, ker se je sklanjala nad Rogerja, ki je ležal na tleh. Udarec pa ni zadel. Erik se je naglo sklonil na stran in orjak je udaril po zraku. Zamah ga je potegnil za seboj in Orloga je omahnil. Preden se je mogel vzravnati, ga je sunil Erik čez pult. Ves bled je obležal na tleh.

Nard je opazoval dogodke. Ko je videl, da je Erik premagal že drugega nasprotnika, je segel po samokresu. Toda Erik je bil bolj hiter. Še preden je on mogel dvig-